

Lausunto rahankeräyslakityöryhmän ehdotuksesta hallituksen esitykseksi uudeksi rahankeräyslaiksi

Sisäministeriölle

Viite: SMDno-2016-1629

Nuori kirkko ry kiittää Sisäministeriötä mahdollisuudesta saada lausua rahankeräyslain muutoksesta. Järjestö pitää uudistuksen lähtökohtia ja tavoitteita kannatettavina ja oikeansuuntaisina. Rahankeräyslakia täytyy uudistaa ja sen käyttöä joustavoittaa.

Rahankeräyslain uudistamista selvittäneen työryhmän tehtävänä oli kartoittaa rahankeräystoiminnan nykytila, kehittämiskohteet sekä vaihtoehtoiset toteuttamisvaihtoehdot rahankeräystoiminnan sujuvoittamiseksi samalla estäen epärehellinen toiminta rahankeräysten yhteydessä.

Rahankeräystarpeet ovat monipuolistuneet ja toimintaympäristön muutos (mm. teknologinen kehitys) ovat aiheuttaneet tarpeen rahankeräyslainsäädännön uudistamiselle. Selvityksessä ehdotetaan rahankeräyslain kokonaisuudistusta.

Uudella rahankeräyslailla rahankeräyksen lupamenettelyä sujuvoitettaisiin merkittävästi muun muassa säätämällä rahankeräyslupa toistaiseksi voimassa olevaksi. Lupamenettelyn rinnalle ehdotetaan luotavaksi uusi hallinnollisesti kevyempi ilmoitusmenettely. Ehdotuksen mukaan rahankeräyksen järjestämisen edellytyksenä olisi näin ollen joko rahankeräysluvan hakeminen Poliisihallitukselta tai ilmoituksen tekeminen poliisilaitokselle pienkeräyksen järjestämisestä.

Rahankeräysluvan myöntämisen edellytyksenä olisi pääsääntöisesti rahankeräyksen järjestäjän toiminnan tarkoituksen sekä keräystarkoituksen yleishyödyllisyys. Pienkeräyksen voisi järjestää muuhunkin kuin yleishyödylliseen tarkoitukseen, ei kuitenkaan elinkeinotoiminnan tukemiseen tai yksityishenkilön tai oikeushenkilön varallisuuden kartuttamiseen.

Tämänkertaisen rahankeräyslain uudistuksen yhteydessä Nuori kirkko ry:n näkökulmasta huomiota on hyvä kiinnittää seuraaviin asioihin:

- Rahankeräyksen tulee olla yleishyödyllistä toimintaa.
- Rahankerääjien toiminnan pitää olla läpinäkyvää ja helposti arvioitavaa lahjoittajien luottamuksen näkökulmasta.
- Vastikkeellisuutta ei saa määritellä niin tiukaksi, että se estäisi yritysten omille lahjoituksilleen toivoman näkyvyyden (esim. kertoessaan omille asiakkailleen osallistuneensa keräykseen tai rahankerääjien kertoessaan suurimmista lahjoituksista, lahjoittajien suostumuksella).

Rahankeräys

Rahankeräyksen ongelmana on ollut uuvuttava byrokratia, keräyslupien määräaikaisuus sekä tarve uuteen keräyslupaan uusien keräyskohteiden ilmaantuessa.

Nuori kirkko ry pitää hyvänä, että lakiesityksessä rahankeräyslupa myönnettäisiin aina toistaiseksi voimassa olevana. Hakemusmenettely olisi huomattavasti kevyempi kuin nykyisin. Rahankeräyslupaan saamisen jälkeen rahankeräyksen järjestäjä voisi käynnistää uusia rahankeräyksiä ilman, että uuden keräyksen aloittamisesta tulisi erikseen ilmoittaa viranomaiselle. Keräystuotoista ja niiden käytöstä tehtäisiin ilmoitus viranomaiselle kerran vuodessa ja tämä voisi toteutua järjestäjän taloudellisen vuosirytmien mukaan.

Pienkeräys

Nykyinen rahankeräyslaki rajoittaa tarpeettomasti rekisteröimättömässä muodossa olevien ryhmien mahdollisuutta hankkia rahoitusta rahankeräyksiin yhteiskunnallisesti hyväksyttävissä olevaan ja yleisen tai yhteisen edun kannalta tarkoituksenmukaiseen toimintaan.

Ehdotetussa laissa olisi uutena säännös pienkeräyksestä. Pienkeräyksellä tarkoitettaisiin ilmoituksenvaraista rahankeräystä, jossa rahankeräysvarojen määrä saisi olla enintään 10 000 euroa ja jonka kesto saisi olla enintään kolme kuukautta. Sama luonnollinen henkilö saisi olla osallisena korkeintaan kahdessa pienkeräyksessä vuodessa. Pienkeräyksestä pitäisi antaa tilitys kahden kuukauden kuluessa keräyksen päättymisestä.

Pienkeräyksiä saa järjestää yhdistys, säätiö, puolue tai uskonnollinen yhdyskunta. Pienkeräyksessä järjestäjän ei tarvitse olla tarkoitukseltaan yleishyödyllinen, mutta yritykset ovat rajattu pois, koska pienkeräysten järjestäjien toiminnan pääasiallisena tarkoituksena ei voisi olla taloudellisen voiton tavoittelu.

Nuori kirkko pitää hyvänä, että pienkeräysten järjestämisen mahdollistaminen kolmen luonnollisen henkilön rekisteröimättömälle ryhmälle laajentaa kansalaisten muodostamien tilapäisten rekisteröimättömien yhteisöjen mahdollisuuksia kerätä varoja eri käyttötarkoituksiin.

Nuori kirkko pitää hyvänä myös keräystavoitteen rajausta maksimissaan 10 000 euroon, vuosittaisten keräyskertojen rajausta kahteen sekä kahden kuukauden tilitysaikaa. Suurempia tavoitteita asettavat tahot voivat hakea rahankeräyslupaa. Samalla Nuori kirkko ry toivoo, että jatkovalmistelussa ohjeistusta tarkennettaisiin mm sen osalta, mitä tapahtuu, jos pienkeräys onnistuukin "liian hyvin" eli kerätty summa nousee keräyksen aikana yli 10 000 euron. On asiallista, että rekisteröimättömässä muodossa toimivien luonnollisten henkilöiden

järjestämien rahankeräysten luotettavuutta vahvistettaisiin velvollisuudella käyttää rahankeräyksen järjestämisessä aina erillistä pankkitiliä, jolla ei ole muuta kuin keräykseen liittyvää rahaliikennettä.

Pienkeräyksen ikäraja

Mikäli pienkeräyksen järjestää rekisteröimätön ryhmä, siihen pitää kuulua vähintään kolme Suomessa pysyvästi asuvaa luonnollista henkilöä. Henkilöiden pitäisi olla täysi-ikäisiä.

Nuoren kirkon mielestä täysi-ikäisyysvaatimus on turha. Rekisteröimättömään ryhmään voisi käyttää samoja ikärajoja kuin yhdistyslain mukaan yhdistyksen perustamiseen, jolloin mukana pitää olla vähintään yksi täysi-ikäinen henkilö, mutta tarvittavat kaksi (tai useampi) muuta voisivat olla 16 vuotta täyttäneitä. (Yhdistyslain mukaan yhdistyksen saa perustaa yksi täysi-ikäinen ja kaksi 15 vuotta täyttänyttä.) Nuori kirkko ry yhtyy Allianssi ry:n näkemykseen, että lakiesityksessä täysi-ikäisyysvaatimukselle esitetyt perustelut ovat riittämättömiä.

Julkinen rekisteri

Ehdotetun lain mukaan viranomaisella olisi velvollisuus pitää julkista luetteloa rahankeräyslupan saaneista sekä viranomaiselle ilmoitetuista pienkeräyksistä. Tämä helpottaa huomattavasti lahjoittajan tilannetta, sillä hän voi tarkistaa viranomaisen tiedoista, onko rahankeräyksen järjestäjälle myönnetty rahankeräyslupa tai onko pienkeräys asianmukaisesti ilmoitettu viranomaiselle.

Rahankeräyksen toimeenpanijat

Ehdotettu rahankeräyslaki ei enää sisältäisi säännöksiä rahankeräyksen käytännön toimeenpanijasta. Selvityksen mukaan erityisesti pienkeräysten toteuttamiseen erikoistuneita palveluntarjoajia voidaan arvioida ilmestyvän useita lain voimaantulon jälkeen. Nuoren kirkon mielestä on positiivista, että rahankeräyksen toimeenpanija voi olla myös muu kuin varsinainen keräyksen järjestäjä, sillä se helpottaa mm. uuden teknologian hyödyntämistä keräyksissä ja esim. keräyslippaiden sijoittelua järjestäjän ”ulkopuolisiin” kohteisiin.

Mikäli keräystoimintaan syntyy ammattimaisia keräyksen toimeenpanijoita, epärehelliset toimeenpanijat voivat aiheuttaa pahoja kolhuja keräysten luotettavuuteen yleisön silmissä. Rikollisen toiminnan kitkemiseksi rahankeräysten järjestäjien on syytä kohdistaa palveluntarjoajiin tiukkaa omavalvontaa. Palveluntarjoajan mahdolliseen rikolliseen toimintaan voitaisiin edelleen puuttua tekemällä asiasta tutkintapyyntö poliisille.

Joukkorahoitus

Joukkorahoituksen kehittyminen on ollut yhtenä pontimena rahankeräyslain uudistukselle. Tätä tarvetta on vähentänyt vuonna 2016 voimaan tullut laki joukkorahoituksesta. Joukkorahoituksen muodoista rahankeräyslain piiriin kuuluukin enää oikeastaan lahjoitusmuotoinen joukkorahoitus, jossa tiettyyn hankkeeseen tai projektiin rahasuorituksen tekevä taho ei saa mitään konkreettista vastiketta tekemänsä suorituksen vastineeksi. Ehdotettu rahankeräyslaki selkiyttää ja helpottaa myös lahjoitusmuotoista joukkorahoitusta sallimalla pienkeräykset ja rahankeräyksille erilliset toimeenpanijat.

Kirkon oikeus toimeenpanna rahankeräyksiä

Rahankeräyslain osittaisen uudistuksen yhteydessä vuonna 2014 rahankeräysoikeus myönnettiin myös Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen ortodoksisen kirkon hiippakunnille diakoniatyön hyväksi. Sitä ennen rahankeräys oli kielletty evankelis-luterilaiselta ja ortodoksiselta kirkolta sekä niiden seurakunnilta. Kielto perustuu näiden yhteisöjen oikeuteen kerätä veroja. Samalla perusteella rahankeräykset on vielä nykyäänkin kielletty julkisyhteisöiltä, valtiolta ja kunnilta.

Voimassa olevan lain mukainen menettely, jossa hiippakunnan tulee hakea seurakunnan puolesta rahankeräyslupa, ei ole käytännössä toiminut. Kirkkojen rahankeräystarpeet ilmenevät tosiasiallisesti seurakuntatasolla. Tämän vuoksi lakiesityksen mukaan rahankeräyslupa voitaisiin myöntää Suomen evankelis-luterilaisen kirkon keskusrahastolle diakoniarahaston lukuun, Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntayhtymälle tai seurakunnalle, joka ei kuulu seurakuntayhtymään ja Suomen ortodoksisen kirkon seurakunnalle.

Nuori kirkko pitää kirkon hyväntekeväisyys- eli diakoniatyötä merkittävänä ja arvokkaana toimintana heikoimmassa asemassa olevien ihmisten auttamiseksi ja se vertautuu monin osin järjestöjen tekemään yleishyödylliseen työhön. Tästä syystä Nuori kirkko pitää hyvänä, että myös seurakunnilla on mahdollisuus toimeenpanna rahankeräyksiä joustavasti.

Helsingissä

12.3.2018

Sami Ojala
johtaja